

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА У СТВОРЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ

У другій половині XIX століття в Україні педагогічна думка розвивалася в складних соціально-економічних умовах посилення соціального, політичного та національного гноблення й одночасного зростання революційної боротьби, активізації національно-визвольного руху. Політика російського самодержавства надзвичайно загострила суперечності й у галузі освіти та школи, особливо в Україні, а це ще більше породило борців за відродження національної самобутності українського народу. До таких людей належав Михайло Драгоманов. Він усе своє життя присвятив виясненню національної ідеї та українському відродженню, саме через власне, соціально-педагогічну діяльність.

Починаючи з осені 1859 р. М. Драгоманов потрапив у гурток студентів, які засновували перші недільні школи. Перша така школа була відкрита в Києві в 1859 р. У різних місцевостях Києва було засновано три недільні школи, 2 чоловічі і 1 жіночу. Вчилася в них більше як 200 дорослих учнів і підлітків. Навчання проводилося українською мовою, учням давалися українські книжки. Сам учений приймав жваву участь у цій справі [2, с.156].

Учений описав свою участь у такій справі в брошурі «Народні школи на Україні». Із гуртка студентів, які займалися недільними школами, вийшло декілька підручників і популярних книг. Але скоро в недільних школах були заборонені виклади українською мовою, а у 1862 р. уряд взагалі закрив недільні школи, а це дало новий поштовх революційному настрою молоді [1, с.157]. У книзі С. Русова згадує: «Уряд поставився дуже підозріло до молодої справи, побачив у ній звичайне страховище сепаратизму. На захист справи виступив М. Драгоманов і в палких статтях намагався переконати уряд, що політика й педагогіка – дві цілком окремі сфери діяльності, і кожний чесний політик в той час, коли він стоїть перед учнями, не проводить жодної партійної пропаганди, а дбає лише про найкраще проведену освіту» [2, с.156–157].

Згодом у Києві М. Драгоманов з іншими членами гуртка розпочали іншу соціально-педагогічну справу. Коли уряд у вигляді польської пропаганди, вирішив засновувати школи у селах, а для підготовки для них учителів – педагогічну школу в Києві, але коштів було виділено дуже мало, тоді М. Драгоманов разом з іншими студентами давали безкоштовно уроки в «Тимчасовій педагогічній школі». У роботу якої М. Драгоманов вкладав увесь запал політичної боротьби й політичних змагань. Також Київською шкільною адміністрацією було дозволено у навчанні народну мову, також було запропоновано скласти «Читальник» так, щоб він представляв поступовий перехід від народної української мови до російської, а потім до церковнослов'янської [1, с.157]. Але ученого, і тут спіткає невдача, адже урядом було закрито «Тимчасову педагогічну школу», а його самого виключено з неї. З педагогічної школи була викинута вся молодь і М. Драгоманова, який уже був відомий, як студент з незалежними поглядами, українськими нахилами і талановитою вдачею.

М. Драгоманов береться за іншу справу, він в студентському гуртку читає реферат про «Становище жінки в українській народній сім'ї» [1, с.169] та пише розвідки у різні часописи і журнали.

Висновки. Отже, Михайло Драгоманов своєю непосильною соціально-педагогічною діяльністю, незважаючи на утиски з боку влади, намагався відродити національну самобутність українського народу. Найпершим його завдання це було вирішення питання української мови та освіти, тому він приєднується до молоді, що йшла в недільні школи та брав там активну участь.

Список використаної літератури

1. З іменем Святого Володимира: [у 2 кн.] / [упоряд. В. А. Короткий, В. І. Ульяновський]. – К. : Заповіт, 1994. – Кн. 2. – 1994. – 453 с.
2. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори / С. Ф. Русова // Текст : [в 4 кн.] / [за заг. ред. Є. І. Коваленко]. – Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2008. – Кн. 3 : Вибрані педагогічні твори. – 2008. – 240 с.